

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

DOPORUČENÍ

RADA

DOPORUČENÍ RADY

ze dne 15. února 2016

o začleňování dlouhodobě nezaměstnaných osob na trh práce

(2016/C 67/01)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 ve spojení s čl. 148 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) V Unii vzrostla po finanční a hospodářské krizi z let 2008–2009 míra nezaměstnanosti na nebyvale vysokou úroveň. V současné době má klesající tendenci, avšak dlouhodobá nezaměstnanost je stále velmi vysoká. Dlouhodobá nezaměstnanost se jednotlivých členských států dotýká v různé míře, zejména z toho důvodu, že dopad krize byl nerovnoměrný a makroekonomická situace, struktura ekonomiky i fungování trhu práce je v každém členském státě odlišná.
- (2) Po letech tlumeného růstu a vytváření nízkého počtu pracovních míst postihla v roce 2014 dlouhodobá nezaměstnanost, tedy nezaměstnanost vymezená Eurostatem jako počet lidí, kteří nemají práci a aktivně hledají zaměstnání alespoň jeden rok, více než 12 milionů pracovníků, čili 5 % aktivního obyvatelstva EU, z nichž 62 % je bez práce nejméně dva po sobě následující roky.
- (3) Dlouhodobá nezaměstnanost negativně ovlivňuje samy nezaměstnané osoby, snižuje potenciální růst ekonomik v Unii, prohlubuje riziko sociálního vyloučení, chudoby a nerovnosti, zvyšuje náklady na sociální služby a zatěžuje veřejné finance. Dlouhodobá nezaměstnanost způsobuje ztrátu příjmu a úbytek dovedností, vyšší výskyt zdravotních problémů a větší chudobu domácností.
- (4) Mezi osoby nejvíce ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností patří lidé s nízkými dovednostmi či kvalifikací, státní příslušníci třetích zemí, osoby se zdravotním postižením a znevýhodněné menšiny, jako například Romové. Důležitou úlohu hraje také předchozí zaměstnání dlouhodobě nezaměstnaných osob, neboť v některých zemích lze přetrvávání dlouhodobé nezaměstnanosti z velké části vysvětlit odvětvovými a cyklickými aspekty.
- (5) Každým rokem ztrácí zájem o aktivní hledání pracovního místa téměř pětina dlouhodobě nezaměstnaných osob v Unii, které se neúspěšně snažily nalézt práci. Vzhledem k tomu, že překážky začleňování na trhu práce se velmi liší a často se kumulují, vyžaduje toto začleňování individuálně zaměřený přístup a koordinované poskytování služeb.
- (6) Osoby dlouhodobě nezaměstnané tvoří polovinu celkového počtu nezaměstnaných osob v Unii, ale méně než pětinu počtu osob zapojených do aktivních opatření trhu práce. Na dávky v nezaměstnanosti má tudíž nárok pouze malá část dlouhodobě nezaměstnaných (v průměru 24 %).
- (7) Je třeba zlepšit a zefektivnit investice do lidského kapitálu, aby tak více osob získalo užitečné a vhodné dovednosti a schopnosti a vyřešily se nedostatky v oblasti dovedností, aby byly položeny základy pro bezproblémový přechod ze školy do pracovního života a aby byla zajištěna jejich trvalá zaměstnatelnost. Zefektivnění systémů vzdělávání a odborné přípravy a zlepšení jejich relevantnosti pomůže snížit počet nově nezaměstnaných osob. Za tímto účelem je třeba modernizovat systémy vzdělávání a odborné přípravy v souladu s evropským semestrem, závěry Rady ze dne 12. května 2009 o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020)⁽¹⁾ a doporučením Evropského parlamentu a Rady 2006/962/ES ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení⁽²⁾.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 119, 28.5.2009, s. 2.

⁽²⁾ Úř. věst. L 394, 30.12.2006, s. 10.

- (8) Aby mohla být vypracována koordinovaná strategie pro zaměstnanost, obsahující hlavní směry politik zaměstnanosti členských států pro rok 2015 ⁽¹⁾ výzvu k podstatnému snížení dlouhodobé a strukturální nezaměstnanosti pomocí ucelených a vzájemně se posilujících strategií, jež zahrnují individualizovanou aktivní podporu, jejímž účelem je pomoci s návratem na trh práce.
- (9) Přestože mají členské státy nadále pravomoc přijímat ta opatření trhu práce, která nejlépe vyhovují jejich konkrétní situaci, měly by podle hlavních směrů investicemi do lidského kapitálu podporovat zaměstnatelnost, a to prostřednictvím vhodných systémů vzdělávání a odborné přípravy, které účinně a efektivně zvyšují úroveň dovedností pracovníků. Hlavní směry navíc zahrnují i konkrétní výzvu, aby členské státy podporovaly učební systémy založené na pracovní činnosti, jako je duální vzdělávání, a modernizovaly profesní přípravu. V obecnější rovině vyzývají členské státy k tomu, aby přihlédly k zásadám flexikurity a posílily aktivní opatření trhu práce zvýšením jejich účinnosti, lepším zacílením, větším dosahem, pokrytím a souhrou s podporou příjmu a poskytováním sociálních služeb.
- (10) Opatření navržená v tomto doporučení by měla být plně slučitelná s doporučeními pro jednotlivé země vydanými v souvislosti s evropským semestrem a jejich provádění by mělo probíhat v plném souladu s pravidly Paktu o stabilitě a růstu.
- (11) Doporučení Komise 2008/867/ES ze dne 3. října 2008 o aktivním začleňování osob vyloučených z trhu práce ⁽²⁾ stanoví integrovanou komplexní strategii pro aktivní začleňování osob vyloučených z trhu práce, přičemž kombinuje přiměřenou podporu příjmu, inkluzivní trhy práce a přístup ke kvalitním službám. Jeho cílem je usnadnit nastoupení těch, kdo pracovat mohou, do udržitelného a kvalitního zaměstnání, a poskytnout jim zdroje dostatečné pro důstojný život.
- (12) Hlavním finančním nástrojem Evropské unie k řešení dlouhodobé nezaměstnanosti je Evropský sociální fond. Na podporu začleňování dlouhodobě nezaměstnaných na trh práce vyčlenily členské státy pro období 2014–2020 značné finanční prostředky. Opatření financovaná z Evropského sociálního fondu mohou být doplněna také jinými fondy, například Evropským fondem pro regionální rozvoj a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova, v souladu s prostředky přidělenými na příslušné investiční priority v období 2014–2020, konkrétně pak podporou vytváření pracovních míst, modernizací veřejných služeb zaměstnanosti a modernizací odborného vzdělávání, odborné přípravy pro získání příslušných dovedností a celoživotního učení. V tomto rámci by se na příslušných jednáních mělo v budoucnu zvážit, jak začleňování dlouhodobě nezaměstnaných na trh práce dále zlepšit.
- (13) Rada ve svém doporučení ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení ⁽³⁾ vyzývá k přijetí opatření, jež lidem nabídnou možnost prokázat, co se naučili mimo rámec formálního vzdělávání a odborné přípravy.
- (14) Evropská rada ve svých závěrech ze zasedání konaném 14 a 15. března roku 2013 zdůraznila, že řešení otázky nezaměstnanosti je nejdůležitější sociální výzvou a že snižování dlouhodobé nezaměstnanosti a zajištění plné účasti starších pracovníků má rozhodující význam.
- (15) Evropský parlament považuje dlouhodobou nezaměstnanost za hlavní překážku růstu.
- (16) Intenzivní snahy o to, aby na trh práce byly začleňovány osoby nejvíce postižené dlouhodobou nezaměstnaností, je třeba prohlubovat, a to při zohlednění vnitrostátních postupů. Současně s tím je třeba zlepšovat registraci u služeb zaměstnanosti a jiných příslušných agentur, aby se vyřešil nedostatečný dosah podpůrných opatření. Země s velkými počty registrovaných dlouhodobě nezaměstnaných osob mohou své úsilí přednostně zaměřit na ty, kdo již registrovaní jsou.
- (17) Z hlediska efektivnosti a účinnosti by byl přínosný preventivní přístup. Preventivní a aktivační opatření, která jsou zaměřena především na počátek období nezaměstnanosti, je třeba zlepšit a tam, kde je to nutné, doplnit o další opatření. Konkrétní opatření pro registrované dlouhodobě nezaměstnané osoby by měla být přijata nejpozději v době, kdy jejich nezaměstnanost trvá již 18 měsíců, neboť právě v tomto období se v mnoha členských státech podpůrné mechanismy a služby pro tuto skupinu nezaměstnaných mění.
- (18) Individualizované přístupy k podpoře dlouhodobě nezaměstnaných osob by se měly zaměřit na překážky způsobující, že zůstávají bez práce, a aktualizovat a doplňovat původní posouzení provedené při registraci. Dlouhodobě nezaměstnané osoby tak budou nasměrovány k podpůrným službám dostatečně uzpůsobeným jejich individuálním potřebám, jako je poradenství při řešení dluhů, sociální rehabilitace, služby sociální podpory, pečovatelské služby, začleňování migrantů, podpora na bydlení a dopravu, jejichž cílem je překonávání překážek bránících zaměstnání a napomáhání těmto osobám v tom, aby dosáhly jasných cílů vedoucích k získání zaměstnání.

⁽¹⁾ Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1848 ze dne 5. října 2015 o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států pro rok 2015 (Úř. věst. L 268, 15.10.2015, s. 28).

⁽²⁾ Úř. věst. L 307, 18.11.2008, s. 11.

⁽³⁾ Úř. věst. C 398, 22.12.2012, s. 1.

- (19) Zapojení zaměstnavatelů do začleňování dlouhodobě nezaměstnaných osob má zásadní význam a služby zaměstnanosti by měly toto zapojení podporovat poskytováním specializovaných služeb, jež budou doplněny vhodně cílenými finančními pobídkami a účastí sociálních partnerů. Výraznější angažovaností zaměstnavatelů doplněnou o opatření posilující tvorbu pracovních míst v ekonomice lze účinnost integračních opatření dále zvýšit.
- (20) Nedávno navržené politické iniciativy, jako je například doporučení Rady ze dne 22. dubna 2013 o zavedení záruk pro mladé lidi⁽¹⁾, vyzývají k navazování partnerství, jež se považují za nový způsob naplňování sociální politiky a politiky zaměstnanosti. Zásadní význam má koordinované poskytování služeb, zejména pak v členských státech, v nichž je odpovědnost za podporu dlouhodobě nezaměstnaných osob rozdělena mezi veřejné služby zaměstnanosti, orgány sociálního zabezpečení a místní samosprávu.
- (21) Dohoda o pracovní integraci, koncipovaná tak, aby zohledňovala situaci dané dlouhodobě nezaměstnané osoby, by měla obsahovat informace o souboru individualizovaných opatření dostupných na vnitrostátní úrovni (například v oblasti trhu práce, vzdělávání, odborné přípravy a služeb sociální podpory), která mají dané osobě poskytnout podporu a napomoci jí překonat konkrétní překážky, jež jí brání získat zaměstnání. Tato dohoda by měla vymezovat cíle, harmonogram a povinnosti dlouhodobě nezaměstnané osoby a nabídku poskytovatele nebo poskytovatelů služeb a měla by uvádět integrační opatření, která jsou k dispozici.
- (22) Opatření navržená v tomto doporučení by měla zohledňovat různé podmínky v členských státech a jejich odlišné výchozí situace, pokud jde o makroekonomickou situaci, míru dlouhodobě nezaměstnanosti a její fluktuaci, institucionální uspořádání, regionální rozdíly a kapacity jednotlivých aktérů na trhu práce. Měla by doplňovat a posilovat politický přístup, který v současnosti uplatňuje celá řada členských států, a to zejména tím, že zavádějí takové flexibilní prvky, jako je individualizovaný přístup, a koordinované poskytování služeb, jakož i zapojení zaměstnavatelů.
- (23) Toto doporučení náležitě dodržuje, posiluje a podtrhuje základní práva, zejména ta, která jsou stanovena v článcích 29 a 34 Listiny základních práv Evropské unie,

DOPORUČUJE ČLENSKÝM STÁTŮM:

Podporovat registraci uchazečů o zaměstnání a důraznější orientaci integračních opatření na trh práce, mimo jiné prostřednictvím užší vazby se zaměstnavateli.

Poskytovat registrovaným dlouhodobě nezaměstnaným osobám individuální posouzení.

Nabízet registrovaným dlouhodobě nezaměstnaným osobám nejpozději po dosažení 18. měsíce jejich nezaměstnanosti konkrétní dohodu o pracovní integraci. Dohodou o pracovní integraci se pro účely tohoto doporučení rozumí písemná dohoda mezi registrovanou dlouhodobě nezaměstnanou osobou a jednotným kontaktním místem, jejímž cílem je usnadnit nástup této osoby do zaměstnání na trhu práce.

Za tímto účelem je vhodné:

Registrace

- 1) Podporovat registraci uchazečů o zaměstnání u některé ze služeb zaměstnanosti, zejména prostřednictvím lepších informací o dostupné podpoře.

Individuální posouzení a přístup

Služby zaměstnanosti poskytují spolu s dalšími partnerskými subjekty, které podporují začleňování na trh práce, individuálně zaměřené poradenství.

- 2) Zajistit, aby bylo registrovaným dlouhodobě nezaměstnaným osobám nejpozději při dosažení 18. měsíce jejich nezaměstnanosti nabídnuto důkladné individuální posouzení a poradenství. Posouzení by se mělo týkat vyhlídek jejich zaměstnatelnosti, překážek, které jim brání zaměstnání získat, a předchozího hledání pracovního místa.
- 3) Informovat registrované dlouhodobě nezaměstnané osoby o pracovních nabídkách a dostupné podpoře v různých odvětvích hospodářství, případně v různých regionech a jiných členských státech, zejména pomocí evropských služeb zaměstnanosti (EURES).

⁽¹⁾ Úř. věst. C 120, 26.4.2013, s. 1.

Dohody o pracovní integraci

Registrovaným dlouhodobě nezaměstnaným osobám, na něž se nevztahují záruky pro mladé lidi, je nejpozději po dosažení 18. měsíce jejich nezaměstnanosti nabídnuta dohoda o pracovní integraci. Minimálně by měla zahrnovat individuální nabídku služeb, jejímž účelem je najít pro danou osobu zaměstnání, a určení jednotného kontaktního místa.

- 4) Zaměřit se na konkrétní potřeby registrované dlouhodobě nezaměstnané osoby v dohodě o pracovní integraci kombinující příslušné služby a opatření poskytované různými organizacemi.
 - a) V dohodě o pracovní integraci by měly být výslovně uvedeny cíle, harmonogram a povinnosti, jež registrovaná dlouhodobě nezaměstnaná osoba musí splňovat, například aktivně hledat pracovní místo, přijmout nabídku vhodné práce a aktivně se zapojovat do opatření v oblasti vzdělávání či odborné přípravy, rekvalifikace či zaměstnanosti.
 - b) Dohoda o pracovní integraci by měla rovněž vymezovat nabídku poskytovatele nebo poskytovatelů služeb určenou dlouhodobě nezaměstnané osobě. V závislosti na dostupnosti v členských státech a na základě individuálních okolností registrované dlouhodobě nezaměstnané osoby by dohoda o pracovní integraci mohla zahrnovat pomoc při hledání zaměstnání i po jeho nalezení, uznávání neformálního a informálního učení, sociální rehabilitaci, poradenství a doporučení, vzdělávání, odborné vzdělávání a přípravu, pracovní zkušenosti, sociální podporu, předškolní vzdělávání a péči, služby zdravotní a dlouhodobé péče, poradenství při řešení dluhů a podporu na bydlení a dopravu.
 - c) Dohoda o pracovní integraci by měla být pravidelně přezkoumávána s ohledem na změny individuální situace registrované dlouhodobě nezaměstnané osoby a v případě potřeby upravena s cílem usnadnit nástup této osoby do zaměstnání;
- 5) Zavést nezbytné mechanismy k zajištění kontinuity a určit jednotné kontaktní místo, které bude podporovat registrované dlouhodobě nezaměstnané prostřednictvím nabídky koordinovaných služeb zahrnující dostupné služby zaměstnanosti a sociální podpory. Toto kontaktní místo by mohlo vycházet z rámce interinstitucionální koordinace nebo by mohlo být určeno v rámci stávajících struktur.

Usnadňovat hladké a bezpečné předávání důležitých informací o podpoře poskytnuté registrovaným dlouhodobě nezaměstnaným osobám v minulosti a o jejich individuálním posouzení, jež probíhá mezi příslušnými poskytovateli služeb v souladu s právními předpisy v oblasti ochrany osobních údajů, a zajistit tak kontinuitu poskytovaných služeb.

Umožnit lepší šíření relevantních informací o volných pracovních místech a možnostech odborné přípravy příslušným poskytovatelům služeb a zajistit, aby se tyto informace k dlouhodobě nezaměstnaným osobám dostaly.

Užší vazby se zaměstnavateli

- 6) Podporovat a rozvíjet partnerství mezi zaměstnavateli, sociálními partnery, službami zaměstnanosti, státními a jinými veřejnými orgány, sociálními službami a poskytovateli služeb vzdělávání a odborné přípravy, aby jejich služby lépe vyhovovaly potřebám podniků i registrovaných dlouhodobě nezaměstnaných osob.
- 7) Rozvíjet služby pro zaměstnavatele, například hledání volných pracovních míst, podporu při umisťování uchazečů, odborné vedení na pracovišti a odbornou přípravu a podporu po umístění do zaměstnání, s cílem usnadnit registrovaným dlouhodobě nezaměstnaným osobám profesní znovuzačlenění.
- 8) Soustředit jakékoli finanční pobídky na programy podporující začleňování na trh práce, například dotace na přijímání pracovníků a snižování příspěvků na sociální zabezpečení, s cílem zvýšit počet pracovních příležitostí pro registrované dlouhodobě nezaměstnané osoby;

DOPORUČUJE ČLENSKÝM STÁTŮM A KOMISI:

Posuzování a monitorování

- 9) V rámci Výboru pro zaměstnanost a v úzké spolupráci s Výborem pro sociální ochranu ohledně otázky poskytování sociálních služeb a zajišťování příjmu sledovat provádění tohoto doporučení prostřednictvím mnohostranného dohledu v rámci evropského semestru a prostřednictvím společného hodnotícího rámce ukazatelů. Na základě tohoto sledování by mělo být možné činit další opatření v návaznosti na to, v jaké míře se registrovaným dlouhodobě nezaměstnaným osobám podařilo získat zaměstnání, zda je jejich začlenění na trh práce udržitelné a jak jsou využívány dohody o pracovní integraci. Na tomto sledování by se měla podílet evropská síť veřejných služeb zaměstnanosti.

- 10) Vybízet k hodnocení výsledků veřejných služeb zaměstnanosti, pokud jde o začleňování registrovaných dlouhodobě nezaměstnaných osob na trh práce, sdílení zkušeností a výměnu osvědčených postupů v rámci procesu učení na základě srovnávání, který probíhá v evropské síti veřejných služeb zaměstnanosti zřízené na základě rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 573/2014/EU ze dne 15. května 2014 o posílení spolupráce mezi veřejnými službami zaměstnanosti (VSZ) ⁽¹⁾.
- 11) Spolupracovat s členskými státy s cílem co nejlépe využívat evropské strukturální a investiční fondy, zejména pak Evropský sociální fond, Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, v souladu s jejich příslušnými investičními prioritami pro programy v období 2014–2020;

DOPORUČUJE KOMISI:

- 12) Podporovat a koordinovat dobrovolné iniciativy a sdružení společností, které se zapojují do udržitelného začleňování dlouhodobě nezaměstnaných osob na trh práce.
- 13) Podporovat projekty sociálních inovací, které mají začleňovat dlouhodobě nezaměstnané osoby na trh práce, především v rámci osy Progress programu Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI).
- 14) Ve spolupráci s členskými státy a po konzultaci s dotčenými zúčastněnými stranami zhodnotit opatření přijatá v návaznosti na toto doporučení a do 15. února 2019 podat Radě zprávu o výsledcích tohoto hodnocení.

V Bruselu dne 15. února 2016.

Za Radu

předseda

M.H.P. VAN DAM

⁽¹⁾ Úř. věst. L 159, 28.5.2014, s. 32.